

KIRSEBÆRHAVEN

Af Anton Tjekhov

ODENSE TEATER

Udarbejdet af:

Peter Krogh-Sørensen, Dorte Skou og
Odense Teater 2007

SKOLEMATERIALE

Kirsebærhaven

Anton Tjekhov

Isenesættelse:
Klaus Hoffmeyer

Scenografi
Birgitte Mellentin

Oversættelse:
Hans Henrik Brockdorff

Komponist:
Henrik Goldschmidt

Odense Teater
Store Scene

Spilleperiode
14. februar – 17. marts 2007

INDHOLD

Medvirkende:	3
Indledning	4
Kirsebærhaven – resumé	5
Samtale med isenesætter Klaus Hoffmeyer	6
Samtale med scenograf Birgitte Mellentin.....	8
Tjekhovs teater	13
Komedie eller tragedie.....	13
Politik og historie	16
Det smertefulde i livet	16
Kilder:	19
Stavemåder	19
Uddrag fra manuskriptet.....	20
Arbejdsspørgsmål	30

Medvirkende:

Ljuba Ranevskaja, godsejerske:
Jannie Faurschou

Anja, hendes datter:
Laura Kold

Varja, hendes plejedatter:
Mette Maria Ahrenkiel

Leo Gajev, Ljubas bror:
Lennart Hansen

Jermolaj Lopakhin, forretningsmand:
Dejan Cukic

Petja Trofimov, student:
Carl Martin Norén

Simeonov-Pistjik, godsejer:
Klaus T. Søndergaard

Charlotta, guvernante:
Ulla Ankerstjerne

Semjon Jepikhodov, bogholder:
Anders Gjellerup Koch

Dunja, stuepige:
Marie Mondrup*

Firs, gammel tjener:
Ole Møllegaard

Jasja, ung tjener:
Kim Henriksen

En forbipasserende:
John Heuser*

Øvrige medvirkende:
Philip Svitzer Larsen
Jan Ove Hansen
Anders Vesterholm
Alicia Garcia Holst
Hund: Kvik Madsen

* 3. års elever fra Skuespillerskolen v/
Odense Teater

Musikere:

Goldschmidts Trio:
Obo: Henrik Goldschmidt
Harmonika: Anders Vesterdahl
Bas/Percussion: Jeppe Gram/Anders
Henze

Indledning

Kære lærere og elever

Hermed skolematerialet til Anton Tjekhovs KIRSEBÆRHAVEN.
Vi håber materialet kan være til inspiration.

Hvis du har kommentarer til materialet er du velkommen til at sende en mail til Line Hede Simonsen (line@odenseteater.dk) eller ringe på direkte telefon: 63139253.

God fornøjelse med forestillingen!

Dette skolemateriale er udarbejdet af:

Line Hede Simonsen (pressemedarbejder)
Peter Krogh-Sørensen (Arbejdsudvalget)
Dorte Skou (Arbejdsudvalget)

Kirsebærhaven – resumé

I forestillingen KIRSEBÆRHAVEN møder vi en godsejerske og hendes familie, der er på fallittens rand, og hvis eneste rest af fordums storhed er et gods med en stor kirsebærhave. Kirsebærhaven var tidligere en blomstrende og frodig forretning, men træerne bærer ikke længere frugt. Haven ender med at blive sat på auktion og bliver solgt til en gammel ven af huset: en self made forretningsmand, Lopakhin. Han vil fælde kirsebærtræerne og udstykke haven til sommerhusgrunde. Under overfladen i den forholdsvis enkle handling murrer passionerne og de store skæbnedramaer.

Samtale med iscenesætter Klaus Hoffmeyer

Klaus Hoffmeyer har studeret teater i Paris, London og Stratford og har arbejdet som instruktør i Danmark siden begyndelsen af 1960'erne. Han har instrueret alt lige fra klassiske dramaer til mere moderne dramatik. I perioden 1996 – 2004 var Klaus Hoffmeyer skuespilchef på Det Kongelige Teater.

”Det er en stor udfordring og en gammel drøm at iscenesætte Anton Tjekhovs tragikomedie”, siger instruktør Klaus Hoffmeyer, ”Der er en permanent usikkerhed i alting hos Tjekhov. Stolen bliver hele tiden trukket væk under personerne i KIRSEBÆRHAVEN, som om Tjekhov vil have os til at indse, at sådan er livet. Det er en del af det at leve, at opleve små katastrofer, og katastrofer er noget, man kan overleve.”

Hvordan har du valgt at iscenesætte stykket?

Klaus Hoffmeyer: ”Jeg har ikke forsøgt at modernisere stykket. KIRSEBÆRHAVEN er skrevet i 1903 og blev spillet første gang i 1904, men det er ikke det vigtige. Det vigtige er de menneskelige følelser og tusindvis af små katastrofer, personerne gennemlever, mens de drømmer om noget bedre. Livet er det, der sker, mens man længes efter livet. Den oplevelse er uden videre moderne, så det er ikke et museumsbesøg, vi er på. Vi holder os væk fra meget konkrete tidsbilleder med samovar og russisk inventar, så forestillingen får et mere tidsubestemt udtryk.”

”Jeg har undgået at tage Tjekhovs realisme alt for bogstaveligt. Scenografien indbyder til, at publikum selv digter med. Der er noget udefinerligt, drømmeagtigt og uforklarligt i stykket. Noget skrøbeligt ved livet, som bliver understreget af evigheden. Stykket starter på en tom scene, kulissen vokser frem efterhånden for øjnene af tilskuerne og forsvinder igen. Ligesom tilskuerne er kommet ind i teatret og går ud igen. Hvad var det så der skete i løbet af aftenen? Ja, det var så måske livet eller en del af det.

KIRSEBÆRHAVEN en historie, som altid har vakt mange hovedbrud, fordi der er

mange måder, man kan vælge at fremstille den. Stykket er helt enkelt bygget op: Man ankommer og ender med at tage af sted, i mellemtiden holder man måske en lille fest.”

”Man kan se KIRSEBÆRHAVEN som historien om, hvordan mennesker holder fast i det, vi føler definerer os allermest. Det kan være vores arbejde, vores hus eller vores ægteskab. I KIRSEBÆRHAVEN er det haven og godset, alle klamrer sig til, men da det værst tænkelige sker, og haven bliver solgt, er det som om personerne i virkeligheden bliver lettede. Noget nyt kan begynde, de kan komme videre med deres liv. I stedet for at blive en katastrofe, bliver det en mulighed for at starte på en frisk med noget andet.”

I forbindelse med opsætningen af KIRSEBÆRHAVEN er stykket blevet nyoversat til Odense Teater. Klaus Hoffmeyer: ”Russisk er et vældigt kompliceret sprog, og hvis man forsøger at oversætte direkte, kan det let blive noget tungt. I England har man haft en tradition for at bearbejde Tjekhovs stykker en smule, når man har oversat dem, og de engelske udgaver har ofte en lettere tone. Det har vi ladet os inspirere af, samtidig med, at vi bygger videre på de gode gamle oversættelser.”

Med på scenen er Henrik Goldschmidt Trio, bestående af bas, harmonika og obo, der spiller musik komponeret af Henrik Goldschmidt.

”De bliver nogle skæggede bisser, der går rundt omkring i stykket og spiller musik. Musikken skal gerne bidrage til at vise den stemning af mystik, der løber igennem stykket. KIRSEBÆRHAVEN er på en gang fuldstændig realistisk, og samtidig går der et pust igennem stykket af mystik. Der er noget uforklarligt, næsten metafysisk, som findes i stykket uden at blive meget konkret, det kan musikken være med til at skabe.”

Er der en særlig måde, man skal spille Tjekhov på?

”Det absurde teater har været meget inspireret af Tjekhov. Jeg synes ikke, der findes en bestemt tradition, som man skal forholde sig til. Tjekhov er blevet spillet på mange forskellige måder gennem tiden. Man har sågar spillet hele forestillingen KIRSEBÆRHAVEN på et enkelt persisk tæppe, uden noget andet. Det har noget at gøre med at personerne er så blottede, det er dem, det handler om.”

”Min indgangsvinkel til diskussionen, om hvorvidt stykket er tragisk eller komisk, er at det tragiske kun bliver tragisk, hvis det er morsomt. Men jeg må indrømme, at når vi arbejder med det, bliver det tragiske ind imellem meget stærkt. Smilet stivner ligesom. Og sådan skal det også være.”

Samtale med scenograf Birgitte Mellentin

Birgitte Mellentin er scenograf på forestillingen KIRSEBÆRHAVEN. Hun har været scenograf, siden hun blev uddannet fra Statens Teaterskole i 1987. Hun har skabt scenografier til mange forskellige teatre og har bevæget sig lige fra ny dramatik til de store klassikere. Birgitte Mellentin har tidligere arbejdet sammen med Klaus Hoffmeyer blandt andet på Det Kongelige Teater og Dramaten.

Hvordan arbejder du dig frem til en scenografi?

Jeg er en type scenograf, som går meget ind i det dramaturgiske: Hvordan er historien bygget op, og hvordan vil man tolke og fortælle den. Jeg læser teksten grundigt mange gange. Efterhånden begynder der at danne sig nogle billeder af, hvordan scenografien kunne se ud. Derefter mødes jeg med instruktøren, der fortæller, hvordan vedkommende har tænkt sig at fortolke historien. Jeg arbejder ofte på den måde, at jeg skitserer og tidligt begynder at bygge en model. Til denne scenografi byggede jeg hurtigt en model af gulvet, som jeg havde forestillet mig det og talte med instruktøren Klaus Hoffmeyer ud fra den. Han var heldigvis meget begejstret for det, og så arbejdede jeg videre i den retning.

Hvor længe arbejder man på en scenografi?

Omkring et år før begynder man. Det gjorde jeg i hvert fald med denne scenografi. Et halvt år før premieren afleverer man modellen. Det vil sige, at man viser den for de forskellige teknikere: malere, skræddere og snedkere, som skal løse alle de praktiske ting.

Hvad er det for en stemning, du har forsøgt at skabe med scenografien?

I denne scenografi har vi arbejdet med at få en lethed ind i stykket. KIRSEBÆRHAVEN er en tragikomedie, og man kan vælge at fokusere på tragedien eller komedien. Scenografien er tænkt meget lys. Den skal være med til at trække noget af den lyse stemning, der ligger i stykket frem. Instruktøren har været meget opta

get af at få både den komiske og den tragiske side frem. Vi vil gerne give det traditionelt lidt mørke russiske univers modspil med den lyse scenografi.

Jeg synes, det er vigtigt, at skuespillerne kommer i centrum, og derfor har jeg skabt en stor spilleflade. Hele scenegulvet er beklædt med træ, som går helt ud til sceneforkanten. Det giver mulighed for et mere frit spillerum og for, at der kan spilles helt ud til publikum. Scenografien er lavet sådan, at man kan komme meget tæt på publikum, men man kan også komme meget langt væk fra det. Det fungerer godt i forhold til tekstens univers, der skifter mellem nærvær og fravær.

Vi har valgt at holde en meget enkel stil og nøjes med at antyde steder og interiør. Scenografien består meget af antydninger, som man selv kan fantasere videre på. Lyssætningen er også en meget vigtig medspiller i denne scenografi – det er det i de fleste scenografier i virkeligheden. Lyset er stemningsskabende og skal ligesom scenografien sørge for, at skuespillerne er i centrum. Til denne forestilling skal lyset være helt rent, skarpt og enkelt.

Kan du fortælle lidt om scenografiens udvikling i løbet af stykket?

Det første rum vi kommer ind i er et barneværelse på godset, og derefter bevæger man sig i 2. akt ud i et stort rum, ja, faktisk helt ud i naturen.

I 3. akt bliver der holdt en stor fest. Og til det formål har jeg arbejdet med at bruge spejle. Både fordi der er en symbolik i det: personerne spejler sig selv, og de spejler sig i kirsebærhaven og synes ikke de er noget uden den have. Spejlene giver en større rumlighed til scenen. Brugen af spejle giver nogle ekstra udfordringer for en scenograf,

fordi man nemt kommer til at kunne se nogle ting, man helst ikke skal kunne se. Derfor er det rigtig godt at bygge en model af scenografien, hvor man kan prøve alting af. Det skal arbejdes rigtig godt igennem. Som scenograf kan man afhjælpe mange praktiske problemer, allerede mens man sidder med modellen.

I 4. akt vender vi tilbage til barneværelset igen. Nu er KIRSEBÆRHAVEN blevet solgt, og personerne har måske fundet ud af, at der også er et liv uden den.

Hvad med kostumerne?

Kostumerne er en blanding af noget historisk og noget mere nutidigt. Vi har købt meget af tøjet i helt almindelige forretninger, fordi det rammer ned i den nostalgisk romantiske bølge, der findes i tøjstilen i dag. Jeg prøver, at lade kostumerne indeholde noget historisk eller gammeldags og så spille det op imod noget mere nutidigt. Det er vigtigt, at figurerne ikke 'bare' virker som nogle historiske personer, man ikke behøver at forholde sig til. Kostumerne skal gerne hjælpe med til, at vi kan identificere os med dem.

Det er også derfor, at scenografien er rimeligt stiliseret. Det skal ikke være meget vigtigt, hvilken tid det foregår i. Scenografien har ikke så mange udsagn i sig selv, den skaber først og fremmest rammerne for skuespillet.

Er der en bestemt slags scenografi, du synes, man skal lave?

Nej, jeg laver selv meget forskellige scenografier afhængigt af, hvad det er for et stykke. Der er mange måder at skabe billeder på.

Hvis noget bliver beskrevet i teksten, behøver man ikke også vise det konkret i scenografien. Jeg synes ikke, det skal være illustrativt, eller det, man kalder dekoration. Med en scenografi tager man nogle klare kunstneriske valg. Og det kan forhåbentlig give nogle andre billeder og dermed nogle andre dimensioner til stykket.

Om Anton Tjekhov

Anton Pavlovitj Tjekhov

Anton Tjekhov blev født d. 29. januar 1860 og døde d. 15. juli 1904. Han blev født året før livegenskabets ophævelse og døde året før den første, mislykkede russiske revolution. Hans liv og arbejde kom til at udfolde sig imellem disse to vigtige historiske begivenheder, på tærsklen til vort århundrede. Det er en tid, der både er beskrevet som undergangens og optimismens.

Som Tjekhov træder frem i sit forfatterskab og i sine breve og notater virker han som en nøgtern, fordomsfri mand med en klar bevidsthed om den tid, han lever i, og hvor han selv er kommet fra. Hans far havde været livegen og var i 1841 blevet købt fri. Selv kom Tjekhov til at leve som en intellektuel i en borgerlig kultur i sin dobbelte egenskab af forfatter og læge. Han trivedes i denne kultur - og vidste, at dens dage var talte. Og fordi han selv var blevet en del af denne kultur, kunne han skildre den med humor, ømhed og overbærenhed

Tjekhov skitserer i et brev sin egen historie. Det er skrevet, da han var 29 år gammel. *Skriv en historie om en ung mand, søn af en livegen butiksmedhjælper, kordegn, skoleelev og student. Opdraget til at vise respekt for standspersoner, kysse præstens hånd og dyrke andres ideer - en ung mand som måtte takke for hvert stykke brød, som tit fik prygl, måtte gå til skolen i dårlige sko, kom i slagsmål, mishandlede dyr, var glad for et måltid mad hos sine velhavende slægtninge, som hyklede for Gud og mennesker uden grund - bare ud fra en følelse af sin egen ubetydelighed. Skriv om hvordan denne unge mand presser slaven ud af sig dråbe for dråbe, og hvordan han en dag vågner op og føler, at han ikke længere har slaveblod i sine årer, men ægte menneskeblod...*

Tjekhofs bedstefar var livegen og sparede sammen til at købe sig selv og sine tre sønner fri - for 300 rubler pr. næse - da Tjekhofs far var 16 år. Denne fik sin egen købmandsbutik i havnebyen Taganrog ved Sortehavet. Her voksede Tjekhov op med fire brødre og en lillesøster, Masja, der kom til at spille en vigtig rolle i hans liv. Da Tjekhov var 16 år, måtte faderen opgive købmandsbutikken og rejse til Moskva sammen med moderen og tre af børnene. Tjekhov blev alene tilbage for at gøre sin skolegang færdig. Han klarede sig selv på egen hånd i tre år. Efter studentereksamen sluttede han sig til familien i Moskva medbringende et stipendium til supplerende af den fælles økonomi. Han begyndte at studere medicin og overtog lidt efter lidt den forsørgerrolle, som faderen opgav sammen med sin selvstændige virksomhed. Meget tyder på, at den unge Tjekhov har været et slags anker i familien - også som opdrager af sine søskende, især den ældre bror Nikolaj, smertensbarnet med den store malerbegavelse og en tilsvarende tørst.

Olga Knipper

I foråret 1897 skriver Tjekhov: *"Lægerne har besluttet, at der er en tuberkulose på færde i mine lungespidses, og de foreskriver en ændring i min levevis... De siger, at jeg*

skal bo på landet...Bortset fra lungerne fejler jeg ikke noget. Indtil nu har jeg kun drukket så meget, som jeg mente var godt for mig. Det viser sig nu, at jeg godt kunne have drukket mere. - Det er en skam!"

Tjekhov tog på rekreation et halvt år ved den franske Riviera. Derefter bosatte han sig i Jalta på Krim i det sydlige Rusland, hvor klimaet er mildt.

Trods Tjekhavs svære sygdom, mistede han aldrig humøret og livsglæden.

I 1899 genså han skuespilleren Olga Knipper som Irina i "Mågen" på Kunstnertheatret i Moskva. Det næste stykke, der blev opført i Moskva, hvor Olga Knipper var med, var Onkel Vanja. Da Tjekhov ikke kunne være i Moskva, rejste hele ensemblet i stedet til det sydlige Rusland, hvor man i 2 uger gæstes spillede i byen Sevastopol. Alle, der var med, beretter, at disse dage måske var de lykkeligste i Tjekhavs liv. Fra morgen til aften var der fyldt med mennesker i hans hus. Her mødtes skuespillere og kendte russiske forfattere. Denne begivenhed var stærkt stimulerende på Tjekhavs arbejdsiver.

25. maj 1901 gifter Tjekhov sig med Olga Knipper. Det foregår i al hemmelighed i Moskva. Tjekhov skriver til Olga Knipper: *"Jeg ved ikke hvorfor, men jeg er forskrækkelig ræd for bryllup og gratulation og champagne, som man skal holde i hånden samtidig med, at man skal smile"*.

Frierier og bryllupsfester havde jo også altid forekommet Tjekhov for komiske optakter til at træde ind i hverdagslivets store banalitet, som ægteskabet udgør for de fleste.

De sidste år

*Se på jer selv, hvor dårligt og kedeligt I lever!...
Hovedsagen er, at folk indser det, og når de har
indset det, er jeg sikker på, at de vil sørge for at få
et andet og bedre liv.*

Tjekhov, 1902

29. jan. 1904 på Tjekhavs fødselsdag havde "Kirsebærhaven" premiere i Moskva. Tjekhov havde af lægerne fået lov at tilbringe vinteren i Moskva. Hans kone, Olga Knipper fortæller: *"Nu stod han modstræbende på sit teater efter premieren, hærget af sygdom, og skulle fejres af mennesker, der elskede og beundrede ham. Alvorlig og med stor opmærksomhed hørte han på talerne til hans ære(...)
Hans ansigt lyste op i et hurtigt blidt smil... Han havde hørt noget, der morede ham, og som han ville huske og senere vende tilbage til."*

Et halvt år efter rejste Tjekhov og Olga Knipper til et kursted i Tyskland. Tjekhov var meget afkræftet af tuberkulose.

Olga Knipper fortæller videre om den sidste aften, hvor Tjekhov fortalte en lang historie om et selskab af udenlandske turister, der glæder sig til en dejlig middag, indtil det viser sig, at kokken er stukket af. *Han beskrev hvordan hver enkelt af de forkælede gæster reagerede på chokket, og vi lo befriet efter de sidste dages ængstelse. Jeg kunne*

ikke forestille mig, at jeg få timer senere skulle stå ved siden af hans døde krop... Tidligt på natten vågnede han og bad for første gang i sit liv om at få sendt bud efter en læge. Hans puls var meget svag... Så fik han ordineret champagne af lægen, satte sig op i sengen, og sagde med høj klar stemme: - "jeg dør". Han kunne ikke ret meget tysk. Så vendte han sig om mod mig med sit dejlige smil: "Det er længe siden jeg har drukket champagne". Han tømte roligt glasset, lagde sig stille ned på venstre side, og lidt efter var han død... Lægen gik, og i den stille varme nat sprang proppen pludselig af den halvtømte champagneflaske med et frygteligt knald.

(Citaterne stammer fra Frederik Dessaus *Anton Tjkhov* se litteraturlisten)

Tjkhovs teater

"Det traditionelle teater i Skt. Petersborg og i Moskva stod, ..., uforstående over for den særprægede Tjkhov'ske metode. De fandt ikke hans stykker dramatiske nok. De virkeligt dramatiske begivenheder, der efter en traditionel opfattelse virker effektfulde på scenen, foregår hos Tjkhov altid bag scenen, mens det der vises på scenen er jævne mennesker, der er karakteriserede ved, at de tager afstand fra nu'et, fra kontakter, lever i minder og drømme og taler forbi hinanden, enten fordi de ikke forstår hinanden eller fordi de ikke lytter til hinanden.

Selv udtrykker Tjkhov sine kunstneriske intentioner således (i forbindelse med skuespillet "Platonov"):

"I det virkelige liv tilbringer folk ikke hvert øjeblik med at skyde hinanden, hænge sig eller fremsætte kærlighedserklæringer. De bruger ikke deres tid til at sige intelligente ting. De bruger meget mere tid til at spise, drikke, flirte og sige tåbeligheder, - og det er det, der bør foregå på scenen. Der burde skrives et stykke, hvori folk kommer og går, spiser, taler om vejret og spiller kort. Livet skal fremstilles nøjagtigt som det er, og menneskene skal være netop så komplicerede og samtidig så enkle, som de er i virkeligheden. Folk spiser middag, ja foretager sig noget så enkelt som at spise middag, og samtidig fuldbyrdes deres lykke, eller deres liv bryder sammen."

Uddrag fra Rikke Helms "Anton Tjkhov – Kirsebærhaven"

Komedie eller tragedie

Tjkhovs gode ven instruktøren Stanislavskij, som stod bag den første opsætning af KIRSEBÆRHAVEN på Moskvas Kunstnerteater i 1903/1904, mente at stykket var en tragedie. Han havde stor succes med sine opsætninger af Tjkhovs stykker, men Tjkhov på sin side var sjældent tilfreds med opsætningerne. Tjkhov var således også utilfreds med Stanislavskijs opsætning og opfattelse af KIRSEBÆRHAVEN.

Tjkhov har kaldt sit skuespil en komedie og har endog påpeget det farce-agtige i stykket over for Stanislavskij. Alligevel bliver det på Kunstnerteatrets plakater annonceret som et drama, og det bliver – mod Tjkhovs vilje – opført som et drama.

Tjkhov mente, at Stanislavskij i sine bestræbelser på at gøre indtrykket så realistisk og naturalistisk som muligt, gjorde hans skuespil tårepersende, sentimentalt og over

læsset med overflødige lydeffekter og detaljer. Så sent som nogle få uger før sin død skrev Tjehov i sin notesbog om opsætningen af KIRSEBÆRHAVEN: "Stanislavskij har ødelagt mit stykke".

De to havde også meget forskellige baggrunde at forstå historien ud fra. Tjehovs far var nærmest en Lopakhin, en frikøbt livegen, mens Stanislavskij var ud af en overklassfamilie. Måske derfor lagde Stanislavskij mest vægt på Ranevskajas tragiske historie, mens Tjehov selv stillede sig mere forstående over for Lopakhin, uden dog at for-dømme Ranevskaja.

LHS

Kilder: Rikke Helms "Anton Tjehov – Kirsebærhaven" samt Marie Tetzlaff "Det tragikomiske skråplan" Politiken 1995.

Om tiden

Eksempler på personer, der levede i Rusland på samme tid som Tjehov (1860 – 1904)

Teater

Maxim Gorkij
Stanislavskij

Musik

Sergey Rachmaninov (1873 - 1943)
Igor Fjodorovitj Stravinskij, (1882 -1971)

Litteratur

Fyodor Dostojevski (1821 - 1881)
Nikolai Semenovich Leskov (1831 -1895)
Lev Tolstoj (1828 - 1910)

Malerkunst

Isaak Levitan (1860-1900)
Mikhail Nesterov (1862-1942)

Videnskab

1869 Dmitrij Mendelejev opstiller grundstoffernes periodiske system.
1898 Konstantin Tsiolkovskij skitserer princippet for raketter drevet af flydende brændstof.

Litteratur - Russisk modernisme i fra perioden 1890 - 1917

Af Else-Marie Vig

I *Den russiske litteraturs Historie 1880-tallet Symbolismen* af Ad. Stender-Petersen lægges der i denne periode vægt på modernismens indtog i Rusland. De yngre forfattere brød med gamle traditioner og forfattere som eksempelvis Aleksandr Pusjkin, Fjodor Dostojevskij og Lev Tolstoj. Allerede i 1860'erne defineredes Modernismen af blandt andre Charles Baudelaire i Frankrig, og i Danmark talte Georg Brandes om *det moderne gennembrud* i 1870.

Modernismen, hvor kravet om fornyelse og litterære forandringer dukkede op, kom altså relativt sent til Rusland, nemlig omkring 1889, hvor litteraturkritikeren V. E. Grabar for første gang brugte udtrykket "dekadent" om den nye kunst i den russiske presse. En anden litteraturkritiker og forfatter, Nikolaj Minskij, gjorde specielt oprør mod det gamle. Han havde allerede i 1879 udgivet *Hvide nætter*, (*Belyje notji*), hvori de dekadente toner klang. I 1890 udgav han de russiske dekadentes første programskrift *I samvittighedens lys*, (*Pri svete sovesti*).

I 1893 offentliggjorde digteren Dmitrij Merezjkovskij de russiske modernisters manifest *Om årsagerne til den moderne russiske litteraturs forfald og dens nye strømninger* (*O pritjinh upadka i o novykhj tetjenijakh sovremennoj russkoj literatury*). Merezjkovskij var Petersborg-forfatter og tilknyttet "Mir Isskustva" - et tidsskrift, hvortil en bred gruppe af kunstnere, skribenter og litteraturkritikere var knyttet.

Den russiske modernisme er kendetegnet ved de enkelte forfatters ofte meget forskellige, men altid dristigt eksperimenterende udtryksformer, hvilket kom til at stå i skærende kontrast til de tidligere forfatters udtryksformer. De "unge" brød med de "gamles" rationalisme, med naturvidenskaberne og med alt, der var repræsenteret ved forstand. De dyrkede følelse frem for ratio; følelserne frem for fornuften; den højere verden frem for den materielle; og de satte fokus på den åndelige dimension, intuitionen og deres drømme.

Særligt karakteristisk for perioden 1890-1917 var, at det på stort set alle områder var en omvæltningernes tid: Marxisme var i fremmarch, revolutionerne bølgede, krige blev kæmpet, der var oprør og opgør på alle niveauer. Også indenfor kunsten var aktiviteten og entusiasmen stor. Nye former, symboler og udtryk blev anvendt indenfor litteraturen, malerkunsten og musikken.

Af de mest fremtrædende forfattere skal nævnes Anna Akhmatova, Dmitrij Merezjkovskij, Osip Mandelstam, Boris Pasternak, Vladimir Majakovskij, Velimir Khlebnikov, Andrej Belyj, Aleksandr Blok, David Burljuk, Ivan Bunin, Fjodor Sologub, Aleksej Krutjonykh, Igor Severjanin, Sergej Jesenin, Vladimir Korolenko, Anton Tjekhov, Maksim Gorkij og Jevgenij Zamjatin.

www.russisklitteratur.dk

Politik og historie

Efter at have været under mongolsk herredømme, blev Rusland atter frit i 1480. Herefter begyndte den russiske storhedstid, hvor først Ivan den Grusomme og senere Peter den Store udbredte det russiske imperium. Vestlige ideer spredte sig til Rusland i det 19. og 20. århundrede, men opnåede ikke politisk støtte. Efter Første Verdenskrig brød Zardømmet sammen, og den russiske revolution i 1917 endte med et kommunistisk kup anført af Vladimir Lenin. Lenin styrede landet indtil sin død i 1924, hvor Josef Stalin overtog magten indtil sin død i 1953. Sovjetunionens ledere blev nu i rækkefølge: Nikita Khrusjtjov, Leonid Brezjnev og Aleksej Kosygin. 1985 blev Mikhail Gorbatsjov leder. Fra 1991-99 var Boris Jeltsin præsident og siden 1999 har Vladimir Putin været præsident.

Det smertefulde i livet

Uddrag fra en artikel af Finn Skårderud i Politiken om A. Schopenhauer:

Arthur Schopenhauer er, ifølge filosofen Finn Skårderud, ikke kun den pessimismens og meningsløshedens filosof, som han vanligvis opfattes som. Han er også trøstens filosof.

At læse Schopenhauer kan være et vellykket terapeutisk modspil til de mange glade amatørpsykologer, som tror på selvudvikling og vil befri os fra dårlige tanker. Den slags terapeuter forsikrer os om, at det nok skal gå alt sammen, hvis blot man bevarer optimismen. Men, som Skårderud siger, ”voksne mennesker ved jo godt, at det ikke forholder sig sådan. Mere præcist: I schopenhauersk ånd slår jeg et slag for erkendelsen af den menneskelige lidelse og elendighed. I forhold til den udmattelse, jeg kan opleve i mødet med letkøbte vejledere ud i livskunst, er det befriende, ja, ligefrem positivt at møde Schopenhauer, som insisterer på det negative. Her møder vi et menneske, som ikke vil tale realiteterne ihjel. Det er jo en alment anerkendt sandhed, at livet er vanskeligt at leve. Schopenhauer fejer sværmeriet til side, så vi modigt og aktivt kan forholde os til, at livet indebærer mange lidelser på vejen mod døden. Hans tekster kan med understregning af det smertefulde i livet paradoksalt være et sted, hvor gudløse mennesker kan finde forsoning. Han peger på det medfølelse fællesskab, som kan opstå af indsigt. (...) Med Schopenhauer frisk i erindringen får jeg den mistanke, at vi er færdige med at udvikle et kollektivt delirium for det positive. Det positive er ofte positivt. Men i mange af livets forhold kan den let vundne positive besværgelse fremstå som vægring, fejhed og fortielse – en uudholdelig lethed, som bliver til løgn og afvisning.”

Uddrag fra Finn Skårderuds artikel ”Drop nytårsforsættet, erkend din elendighed” i Politiken 31. december 2006

”Vi kan betragte vort liv som en unødigt forstyrrende episode i intethedens lyksalige hvile”

Arthur Schopenhauer (1788-1860)

”Den menneskelige tilværelse må være en slags fejltagelse,”
Arthur Schopenhauer (1788-1860)

”Der er kun én medfødt fejl, og det er den opfattelse at vi eksisterer for at blive lykkelige... Så længe vi vedbliver med denne medfødte fejl... vil verden forekomme os fuld af modsigelser. For hvert skridt, i både små og store ting, vil vi komme til at erfare, at

verden og livet er bestemt ikke ordnet med det formål at opretholde en lykkelig tilværelse... heraf det ansigtsudtryk hos næsten alle ældre mennesker, der kaldes skuffelse.
Arthur Schopenhauer (1788-1860)

”Det der foruroliger og gør folk ulykkelige... i ungdommen... er jagten på lykke ud fra den faste overbevisning, at den må og skal man møde i livet. Heraf opstår de uafbrudt bristede forhåbninger og dermed også utilfredsheden. Vildledende billeder af en ubestemt lykke fra vores drømme svæver foran os i lunefuldt udvalgte former, og vi søger forgæves originalen...”
Arthur Schopenhauer (1788-1860)

Schopenhauer citaterne stammer fra Alain de Bottons ”Filosofiens trøst” Tiderne skifter 2001

Litteratur

Skuespil udgivet på dansk:

"**Kirsebærhaven**" : skuespil i fire handlinger" (1904)
Gyldendal : 1922

"Fire dramaer" ("**Mågen ; Onkel Vanja ; Tre søstre ; Kirsebærhaven**) Tiden : 1953
Hasselbalchs Klassikere, 516, ny udg. : 1962 * "De store skuespil" Vindrose : 1984

"Fire sketches ; **Levende kronologi ; Uroligheder ; En forbryder ; Et uheld**", 19 sider
Dansk Amatør Teater Samvirke: 1969

"**Et frieri** ": skæmt i en akt", 17 sider Dansk Amatør Teater Samvirke: 1970

"**Mågen**" (1928) Daneklærerforeningen/Gyldendal: 1970 * novelle i "Det moderne teater", ved Bjørn Moe

"Mågen: komedie i fire akter" ("Tjajka"), 80 sider Nyt Nordisk Forlag (Sceniske tekster til undervisningsbrug, 4) : 1971

"**Bjørnen**: lystspil", 23 sider
Dramatisk Bibliotek: 1971

"**Jubilæet**: farce i en akt", 15 sider
Forlaget Drama: 1971

"**Onkel Vanya** : skuespil i 4 akter", 44 sider

Landsforeningen for faglærere og Lærervikarers Bladfond, 38 sider: 1999

"Onkel Vanya : scener fra landlivet i fire akter ; Husets Forlag (S.O.L.), 77 sider: 2001

"**Ivanov**: drama i 4 akter" ("Ivánov"),
102 sider Husets Forlag (S.O.L.) : 2000

Kilder:

Anton Tjekhov, Rikke Helms, København 1981

Anton Tjekhov, Frederik Dessau, København 1990

Den Store Danske Encyklopædi, København

Det tragikomiske skråplan, Marie Tetzlaff, Politiken 16. april 1995

Teater Poetik, Erik Exe Christoffersen, Århus 1997

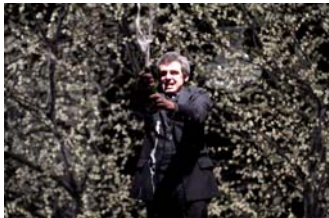
Tjekhovs Teater, Kjeld Bjørnager, Viborg 2003

Stavemåder

Der findes forskellige vestlige stavemåder af Anton Pavlovitj Tjekhovs navn:

Den officielle danske stavemåde er Tjekhov, men man ser undertiden også stavemåderne Tjechov eller Tjekov. På andre sprog findes flere varianter for eks. Chechov, Cekhov (eng.) Tchekov (fransk), Tschekov (tysk). Vær opmærksom på når du søger information om Tjekhov, eller søger at finde hans bøger på hylden – at der kan være forskellige stavepraksis fra bibliotek til bibliotek – og selv de store søgemaskiner på internettet finder ikke altid alle varianter af navnet.

Uddrag fra manuskriptet

1. akt s. 12-27

ANJA

(der kommer ud af sit værelse) -

Vi må nok hellere fortælle mor, at Petja er her ...

VARJA.

Ham skal vi bare lade sove, det har jeg sagt.

ANJA

(tankefuld) -

Far døde for seks år siden, og en måned efter så druknede Grigorij nede i floden. Lillebror. Han var kun syv år. Det var for meget for mor, hun tog væk uden at se sig tilbage, væk fra det hele ... (Skælver.) Jeg forstår hende godt. Hvis hun vidste, hvor jeg føler med hende! (Pause.) Og Petja Trofimov var Grigorij's lærer. Han kan få det hele til at vælte frem igen...

(FIRS kommer ind, han har jakke og hvid vest på.)

FIRS

(går hen til kaffetingene, bekymret) -

Fruen vil gerne have kaffen herinde ... (Tager hvide handsker på.) Er kaffen klar?

(Strengt, henvendt til DUNJA.) Det er dig, jeg taler til! Hvad med fløden?

DUNJA

Du godeste ...

(Iler ud.)

FIRS

(beskæftiget ved kaffen) -

Mage til tumpe ... (Mumler.) Fruen er tilbage fra Paris ... Herren tog også engang til Paris ... Med heste ... (Ler.)

VARJA

Hvad er der, Firs?

FIRS

Til tjeneste. (Opstemt.) Fruen er hjemme! Langt om længe! Nu kan jeg endelig dø roligt ... (Græder af glæde.)

(LJUBA, GAJEV, LOPAKHIN og PISTJIK kommer ind. PISTJIK i et frakkeskind af fint stof og i vide bukser. GAJEV gør nogle bevægelser med kroppen og armene, som om han spiller billard.)

LJUBA

Hvordan var det nu, det var? Lad mig lige rekapitulere ... Den gule i hjørnet! Eller ... bande og værsgo – lige i midterhullet!

GAJEV

Bum, ned i hjørnet med den! Engang sov vi sammen i det her værelse, søs, og nu er jeg enoghalvtreds år, hvor mærkeligt det end lyder ...

LOPAKHIN.

Tja, tiden går.

GAJEV

Hvabehar?

LOPAKHIN.

Tiden går, siger jeg.

GAJEV

Hvad er det for en barbersprit her lugter af ...

ANJA

Nå, jeg går i seng. Godnat, mor. (Hun kysser sin mor.)

LJUBA

Mit dejlige barn. (Kysser hendes hænder.) Er du ikke glad for at være hjemme? Jeg kan slet ikke komme mig over det.

ANJA

Godnat, onkel.

GAJEV

(kysser hende på kinden og hænderne) -

Godnat, Anja. Hvor du dog ligner din mor! (Til sin søster.) Det er som at se dig, Ljuba, i samme alder.

(ANJA rækker LOPAKHIN og PISTJIK hånden, går ind til sig selv og lukker døren efter sig.)

LJUBA.

Hun er dødhamrende træt.

PISTJIK

Ja, det må også have været en lang rejse, hva'?.

VARJA

(til LOPAKHIN og PISTJIK) -

Nå, mine herrer, klokken er mange. Var det ikke en ide at trække sig tilbage?

LJUBA

(ler) -

Åh, Varja, du bliver aldrig anderledes. (Holder hende ind til sig og kysser hende.) Jeg skal lige have min kaffe, så skal vi nok gå.

(FIRS lægger en pude under hendes fødder.)

Tak, du kære. Jeg kan ikke undvære kaffe. Jeg må have kaffe, det drikker jeg dag og nat. Tak skal du have, gamle jas. (Kysser FIRS.)

VARJA

Jeg må hellere se, om vi har fået det hele med ...

(Går.)

LJUBA

Sidder jeg virkelig her? (Ler.) Jeg har lyst til rigtigt at ... (Bevæger fødderne og slår ud med armene, men holder så hænderne op for ansigtet.) Hvad nu, hvis det er en drøm! Jeg elsker mit land, det gør jeg ved Gud, jeg sad i kupeen og så ud, og kunne slet ikke lade være med at græde. (Gråden nær.) Men nu skal vi have kaffe. Tak, Firs, tak, du gamle. Hvor er jeg glad for, at du er her endnu.

FIRS

I forgårs.

GAJEV

Han hører ikke så godt.

LOPAKHIN

Jeg bliver nødt til at smutte om lidt, jeg skal til Kharkov, med toget her lidt i fem. Ærgerligt nok! Jeg kunne godt blive siddende og snakke, og bare se på Dem, Ljuba ... De er stadig lige vidunderlig.

PISTJIK

(har ligefrem svært ved at få vejret) -

Smukkere end nogensinde ... Klædt efter sidste pariserskrigjeg gav gerne alt, dølen duleme.

LOPAKHIN

Deres bror, den kære Leo, kalder mig gerne en led stodder og en kræmmersnude, men det kan jeg ikke tage mig af. Det må blive hans sag. Jeg håber blot, De stadigvæk har tillid til mig. Og at De stadig vil se på mig med Deres øjne, der er noget så dejlige. Ak Gud, ja! Min far var slave hos Deres bedstefar og hos Deres far, men De – De har betydet så meget for mig, at jeg helt har glemt alt det, jeg holder enormt meget af Dem, føler mig helt knyttet til Dem ... det gør jeg helt sikkert.

LJUBA

Jeg kan ikke sidde stille, det kan jeg altså ikke ... (Springer op og går rundt, stærkt bevæget.) Det er næsten alt for meget ... Le I bare ad mig. Mig fjollehoved ... Der er mit kære skab ... (Kysser skabet.) Og mit bord.

GAJEV

Vores barne pige, hun er død, mens du var væk.

LJUBA

(sætter sig igen ned og drikker kaffe) -
Ja, fred være med hende. Det skrev I.

GAJEV

Og Anastasij er også død. Og Petrusjka-"Skeløje" har sagt farvel og nu er han inde i byen, hos politimesteren. (Tager en æske med bolsjer op af lommen og putter et bolsje i munden.)

PISTJIK

Min datter, Dasjenka ... be´r hilse ...

LOPAKHIN

Der er noget jeg godt vil sige, det vil gøre Dem rigtig glad. (Ser på sit ur.) Jeg skal gå nu, så der er ikke meget tid ... nå, jeg skal gøre det kort. Som I ved, bliver kirsebærhaven sat til salg på grund af den store gæld. Og auktionen er berammet til den 22. august. Men De skal ikke være nervøs, kære, sov bare roligt, for jeg har nemlig fundet en udvej ... Her er mit projekt. Hør godt efter! Godset her ligger jo kun tyve kilometer fra byen, og nu går jernbanen også lige forbi, så hvis man nu tog og udstykkede kirsebærhaven og jorden ned til floden i parceller og så lejede det ud som sommerhusgrunde, ja, så er der minimum 25.000 hjemme om året.

GAJEV

Undskyld mig, men mage til vrøvl!..

LJUBA.

Jeg er vist ikke helt med, Lopakhin.

LOPAKHIN.

Jo, hvis I bare, lad os sige mindst, tager 25 rubler af hver sommerhusejer om året per hektar, og begynder at annoncere straks med det samme, så garanterer jeg for, at der ikke vil være en ledig plet tilbage til efteråret, det hele bliver revet væk. Kort sagt tillykke, I er reddet. Beliggenheden er herlig, med en dyb flod og alting. Det hele skal selvfølgelig lige have en hånd og gøres klar ... Alle de gamle bygninger her udenom for eksempel, de skal jo væk, ligesom huset her, der bare står og fylder, og kirsebærhaven skal selvfølgelig også væk ...

JUBA

Væk, hvad er det du siger? Nej, kære ven, der er vist noget du har misforstået. Hvis der overhovedet er noget der er interessant her på egnen og virkelig værdifuldt, så er det da vores kirsebærhave.

LOPAKHIN

Det eneste der er interessant ved haven her er, at den er stor. Træerne bærer kun frugt hvert andet år, og det hjælper ikke noget, for hvem køber det.

GAJEV

Vores have står nævnt i "Den Store Encyklopædi".

LOPAKHIN

(ser på sit ur) -

Hvis vi ikke finder ud af noget eller når frem til et eller andet, så vil kirsebærhaven, ja, hele godset her blive solgt på auktion den 22. august. Så se og bestem jer! Der findes ikke nogen anden udvej, det kan jeg godt love. Det gør der ikke.

FIRS

Før i tiden – for fyrre eller halvtreds år siden – der havde vi både tørrede kirsebær og vi havde udblødte bær, og der blev lavet både syltetøj og marmelade, ja, og det hændte at ...

GAJEV

Klap i, Firs.

FIRS

Sågar at hele vognlæs med tørrede bær gik til Moskva og til Kharkov. Det gav penge! Og de bær, de var så bløde og saftige og søde og som de duftede ... Man havde en særlig metode ...

LJUBA

Hvad er der dog blevet af den?

FIRS

Glemte og borte. Der er ingen der husker det mer.

PISTJIK

(til LJUBA) -

Hvordan var Paris? Det var vel spændende? Smagte De frøer?

LJUBA

Nej, kun krokodiller.

PISTJIK

Det må jeg altså nok sige ...

LOPAKHIN

Lige til nu, der har der kun været herremænd og bønder på landet, men idag er landliggerne kommet til. I dag ligger der jo sommerhuse ved alle byer, selv de små. Og om en tyve år vil landliggeren om jeg så må sige have formeret sig kolossalt. Lige nu sidder han bare og drikker te på sin rare balkon, men derfor kan det jo godt være, at han kunne få lyst til at få noget mere ud af den grund, han sidder på, og så skal I bare se jeres kirsebærhave. Ikke også? Rigdom, lykke, pragt ...

GAJEV

(oprørt) -

Jeg har aldrig hørt noget så galt!

(VARJA kommer ind sammen med JASJA.)

VARJA

Der er også kommet to telegrammer til dig, mor. (Tager en af nøglerne og åbner skabet. Låsen er ikke smurt.) Her er de.

LJUBA

Det er fra Paris. (River telegrammerne i stykker uden at have læst dem.) Jeg er færdig med Paris ...

GAJEV

Øh, hvor gammelt tror du egentlig det skab er, Ljuba? Jeg åbnede den nederste skuffe i sidste uge, og ved du hvad jeg så, der stod nogle tal, nede i bunden. Det skab er nøjagtig hundrede år gammelt. Det er da noget, ikke? Det har ligefrem jubilæum. Burde næsten fejres. Det er godt nok en livløs ting, men alligevel, det er et bogskab.

PISTJIK

(forbløffet) -

Hundrede år ... Det må jeg altså nok sige!..

GAJEV

Ja ... Det er noget ... (Rører ved skabet.) Kære, højt agtede skab! Tak skal lyde fordi du er til og nu snart i mere end hundrede år har været opsat på at fremme de smukkeste idealer, godhed og retfærdighed. I alle disse år – hundrede år – har din stille appel til et frugtbart liv og virke lydt med usvækket kraft og har (lige ved at græde) fra generation til generation holdt energien og en tro på en bedre fremtid oppe i vor slægt, og lært os, hvad der ligger i at stræbe efter det gode og i det at være samfundsbevidst. (Pause.)

LOPAKHIN

Tja ...

LJUBA.

Du ændrer dig aldrig, Leo ...

GAJEV

(lidt forlegen) -

Skævt på – og til højre! Jeg giver den et hug!

LOPAKHIN

(ser på sit ur) -

Nå, jeg må vist se og komme afsted.

JASJA

(der vil give LJUBA hendes medicin) -

Måske skulle De tage Deres piller nu ...

PISTJIK

Piller, uh nej, hvad vil De med dem, sødeste ... Det skidt er til mere skade end gavn ...

Giv dem hellere til mig ... sødeste ... (Tager pillerne, drysser dem ud på hånden, puster lige på dem, propper dem så i munden og skyller dem ned med en slurk saft.)

LJUBA

(forskrækket) -

Er De blevet vanvittig!

PISTJIK

Jeg åd dem allesammen.

LOPAKHIN

Sikke'n appetit.

(Alle ler.)

FIRS

Da herren var her i påsken, konsumerede han en halv spand agurker. (Mumler videre.)

LJUBA

Hvad snakker han om?

VARJA

Sådan har han ævlet i tre år. Vi har efterhånden vænnet os til det.

JASJA

Den alder, den alder.

(CHARLOTTA går over scenen i en hvid kjole, stramt snøret, skønt hun er mager. Og med en lorgnet stukket i bæltet på kjolen.)

LOPAKHIN

Undskyld, jeg har desværre ikke fået hilst på Dem, Charlotta. (Vil kysse hende på hånden.)

CHARLOTTA

(hiver hånden til sig) -

Ja ja, først hånden, så albuen og så skulderen, den kender vi ...

LOPAKHIN

Jeg har sgu ikke rigtig heldet med mig idag ...
(Alle ler.) Hvad med et nummer, Charlotta?

LJUBA

Ja, lad os få en tryllekunst!

CHARLOTTA

Nej, det gider jeg ikke. Jeg er for træt. (Hun går hen til døren.) Der står nogen bag døren. Hvem er det? (Der bliver banket på døren.) Hvem er det der banker? (En nyt dunk.) Det er min søde kæreste.
(Går. Alle ler.)

LOPAKHIN

Nå, men vi ses om tre uger. (Kysser LJUBA på hånden.) Hav det nu godt så længe. Jeg må afsted. (Til GAJEV.) Farveller. (Giver PISTJIK et kys på kinden.) Farvel, du. (Rækker VARJA og derefter FIRS og JASJA hånden.) Jeg ville hellere end gerne blive her. (Til LJUBA.) Hvis De finder ud af noget med det med sommerhusene, så giv mig et praj. Jeg kan sagtens skaffe et lån på halvtreds tusind. Tænk over det.

VARJA

(vredt) -

Se nu og kom afsted!

LOPAKHIN

Ja ja, jeg går, jeg går ...
(Går.)

GAJEV

Røvhul. Åh, pardon ... Varja skal giftes med ham, det er ham hun ka' li' ...

VARJA

Det gjorde ikke noget, hvis du brugte hovedet engang imellem, onkel.

LJUBA

Jamen, jeg ville da kun være glad, Varja. Han er et dejligt menneske.

PISTJIK

Ja, ikke kun det ... et fortræffeligt menneske sandt at sige ... Min Dasjenka ... hun siger også at ... jah, hun siger skam ting og sager... (Begynder at snorke, men vågner igen med et sæt.) Men øh, ærede Ljuba, kunne De ikke, nu vi er ved det ... lige låne mig 240 rubler ... jeg skal betale renter af på et pantebrev imorgen ...

VARJA

(rædselsslagen) -
Nej, ikke tale om!

LJUBA

Jeg har virkelig ikke nogen.

PISTJIK

Nåh, mon dog ikke. (Ler.) Jeg bevarer altid håbet. Nogle gange, nå ja, så tænker jeg, nu er det forbi, færdig, kaput, men så - ja, se bare, så skal jernbanen lige præcis gå hen over min jord ... og så er der penge i kassen. Hvem ved, om det ikke kan ske igen, idag eller imorgen ... Måske vinder Dasjenka 200.000 ... hun har en lotteriseddel.

LJUBA

Det var så kaffen, så kan vi vist godt gå til ro.

FIRS

(børster Gajev på tøjet, i en belærende tone) -
Har du nu taget de bukser på igen! Hvor tit skal jeg sige det!

VARJA

(sagte) -
Anja sover. (Åbner stille et vindue.) Solen er stået op, det er slet ikke koldt. Se, mor, de træer, er det ikke vidunderligt! Og luften! Gud. Og det er stærene der synger!

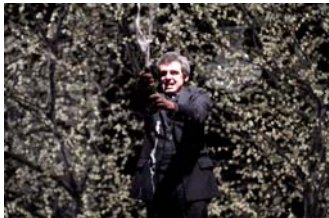
GAJEV

(åbner det andet vindue) -
Haven er helt hvid. Kan du huske det, Ljuba? Den lange alle der, som trukket efter en snor, og den skinner som sølv i måneskinnet. Kan du huske det? Det har du ikke glemt?

LJUBA

(ser ud på haven gennem vinduet) -
Min barndom! Åh, uskyldige tid! Jeg sov i det her værelse, og hver morgen var det en lykke at stå op, og haven, den var fuldstændig ligesom nu. (Ler af glæde.) Helt, helt hvid! Min have! Ung og frisk som altid, den rene lykke. Hvad skal vi med mørke og snavs, med alt det efterår og vinter, dér er du ... Himlens engle holder hånden over dig

... Åh, kunne man bare glemme alt. Alt det, der tynger en, som en tung sten der ikke er til at løfte!

GAJEV

Og så skal haven sælges på grund af alt det vi skylder, hvor mærkeligt det end lyder ...

LJUBA

Se der, der går mor ... ude i haven ... i hvid kjole! (Ler af glæde.) Det er hende.

GAJEV

Hvor?

VARJA

Du godeste Gud, hold nu op, mor.

LJUBA

Nej, der er ikke nogen, det så bare sådan ud. Det var det hvide træ der til højre, der bøjer sig frem foran stien til lysthuset, det ligner en kvinde ...

(TROFIMOV kommer ind, i en studenteruniform, der har set bedre dage, og med briller.)

Sikke en have! Hvor er det vidunderligt. Alle de hvide blomster, og den blå himmel ...

Arbejdsspørgsmål

Hvad handler KIRSEBÆRHAVEN om i dine øjne?

KIRSEBÆRHAVEN bliver i denne sæson sat op på både Odense Teater og Det Kongelige Teater. Er der noget i stykket, der gør det særligt relevant lige nu?

Beskriv de forskellige karakterer. Hvem er de, og hvad er deres problem?

Hvordan vil du beskrive scenografien? Hvilken betydning har scenografien for historien?

Stykket KIRSEBÆRHAVEN bliver betegnet som en tragikomedie af instruktøren. Hvilke elementer i forestillingen har tragedien i sig, og hvor er det komedien, der tegner sig. Det kan både være i manuskriptet, måden at spille på eller scenografiske elementer.

Prøv at kigge nærmere på spillernes kostumer og overvej hvilke dele af kostumerne, som er nutidigt tøj, og hvad der er skabt ud fra et historisk udgangspunkt.

Tjekhov er berømt for at arbejde meget med undertekster i sin dramatik. Det vil sige, at hos ham taler personerne meget om vind og vejr, og hvor godt maden smager - men under deres samtaler ligger der et lag af undertekster. Det vil sige, det som de i virkeligheden gerne vil sige. "Jeg elsker dig" for eksempel. Find en scene og overvej hvilke undertekster, der måske kunne være til de forskellige replikker.

Hvad mener scenografen med, at denne scenografi ikke har så mange udsagn i sig selv?

Hvordan kan du læse det i scenografien?

Prøv at forestille dig en scenografi, som har mange udsagn i sig selv. Har du måske set en forestilling, hvor scenografien havde det? Prøv også at komme med et eksempel på en dekorativ scenografi (se interview med Birgitte Mellentin omkring dekoration over for scenografi)

